

UZASADNIENIE

wyroku z 2 marca 2022 roku

Pozwem z 30 lipca 2021 roku skierowanym przeciwko pozwanym: Nadleśniczemu Nadleśnictwa G. w G. oraz M. G., strona powodowa Koło (...) w S. wniosła o ustalenie, że odszkodowanie za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną na sklasyfikowanych jako nieużytki działkach nr (...) położonych, w obrębie B. Gmina G., nie przysługuje. Jednocześnie strona powodowa wniosła o zasądzenie od pozwanego M. G. na swoją rzecz kwoty 7.973,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem zwrotu powodowi niesłusznie wpłaconego odszkodowania za szkody łowieckie na stanowiących nieużytki działkach pozwanego. Strona powodowa zażądała również zasądzenia na jej rzecz, in solidum od pozwanych, zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów udzielonego zastępstwa adwokata według norm przepisanych, z zastrzeżeniem, że zapłata przez jednego z pozwanych zwalnia drugiego z nich.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że nieruchomości M. G. znajdują się w obwodzie łowieckim dzierżawionym przez Koło (...). (...) te sklasyfikowane są jako nieużytki. W związku ze szkodami wyrządzonymi przez zwierzynę łowną M. G. zwrócił się o wypłatę odszkodowania do strony powodowej. Strona powodowa odmówiła wypłaty odszkodowania, ze względu na zakwalifikowanie nieruchomości pozwanego jako nieużytki. Pozwany odwołał się od decyzji strony powodowej do Nadleśniczego Nadleśnictwa G., który przyznał pozwanemu odszkodowanie.

Strona powodowa wskazała, że odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną nie jest nieograniczona, jako że Koło (...) odpowiada jedynie za szkody wyrządzone w uprawach i płodach rolnych. Uprawę rolną należy zaś rozumieć jako każdą uprawę prowadzoną na gruncie rolnym, nie są więc nimi działania podejmowane na nieużytkach.

Strona pozwana Nadleśniczy Nadleśnictwa G. wniosła o odrzucenie pozwu w stosunku do siebie, ewentualnie oddalenia w tym zakresie powództwa oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa prawnego. W uzasadnieniu strona pozwana wskazała na swój brak zdolności sądowej oraz brak legitymacji procesowej biernej.

Postanowieniem z 28.10.2021 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie I Wydział Cywilny odrzucił pozew w stosunku do strony pozwanej Nadleśniczego Nadleśnictwa G.. Postanowienie uprawomocniło się 23.11.2021 r. Postanowieniem z 25.11.2021 r. Sąd Rejonowy w Goleniowie uzupełnił postanowienie z 28.10.2021 r. i zasądził od strony powodowej na rzecz strony pozwanej, Nadleśniczego Nadleśnictwa G., kwotę 1.800 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Postanowienie o uzupełnieniu orzeczenia uprawomocniło się 13.12.2021 r.

Pozwany M. G. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz od strony powodowej kosztów postępowania. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew M. G. wskazał, że od wielu lat dzierżawiony teren uprawia jako łąki, także obszar zakwalifikowany w ewidencji gruntu jako nieużytki. Okoliczność ta została potwierdzona przez klasyfikatora gruntów, teren został również zmeliorowany, choć nie ukończono procedury zmiany klasyfikacji gruntów. Pozwany wskazał na definicję nieruchomości rolnej wskazaną w art. 46(1) k.c., zgodnie z którym są to nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

Pozwany M. G. od 16.06.2003 r. wydzierżawia nieruchomość położoną na terenie Gminy G. w województwie (...), oznaczoną w ewidencji gruntów jako działki nr (...), obręb B.. Wskazana wyżej nieruchomość wchodzi w skład (...) Skarbu Państwa.

Bezsporne, a nadto umowa dzierżawy nieruchomości rolnej z 16.06.2003 r. wraz z aneksami – k. 58-80 akt.

Z treści umowy dzierżawy z 16.06.2003 r. wynikało, że dzierżawca zobowiązuje się używać przedmiot dzierżawy zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki w celu wykonywania na niej działalności gospodarczej i nie może zmieniać przeznaczenia części lub całości przedmiotu dzierżawy bez zgody wydzierżawiającego wyrażonej na piśmie (§ 5 ust. 1 umowy) oraz, że dzierżawca jest zobowiązany do przestrzegania przepisów prawa, w tym przepisów o ochronie przyrody (§ 6 umowy). Zgodnie z treścią umowy wydzierżawiający miał prawo do wchodzenia na wydzierżawianą działkę w celu kontroli jej stanu (§ 12 ust. 1 umowy). Jednocześnie dzierżawca zobowiązał się do umożliwienia wydzierżawiającemu przynajmniej raz na trzy lata pobieranie i badanie próbek gruntu (§ 13 umowy).

Dowód : umowa dzierżawy nieruchomości rolnej z 16.06.2003 r. wraz z aneksami – k. 58-80 akt.

Wyżej opisane działki znajdują się w obrębie obwodu łowieckiego, którego dzierżawcą jest strona powodowa, Koło (...) w S..

Bezsporne, a nadto umowa dzierżawy obwodu łowieckiego nr 115 z 28.03.2017 r. – k. 23-24 akt.

Działki wydzierżawiane przez M. G. zakwalifikowane są w rejestrze gruntów jako nieużytki.

Dowody: decyzja z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. – k. 10v akt; protokół szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania – k. 12-13 akt; wypis z rejestru gruntów sporządzony 10.11.2021 r. – k. 155-156 akt; wyrys z mapy ewidencyjnej – k. 157 akt;

M. G. nie opłaca czynszu z tytułu dzierżawienia nieużytków.

Dowody: pismo Krajowego Ośrodka (...) z 17.12.2021 r. – k. 169 akt; umowa dzierżawy nieruchomości rolnej z 16.06.2003 r. wraz z aneksami – k. 58-80 akt; zeznania świadka W. G. złożone na rozprawie 04.01.2022 r. - czas: 00:28:34-00:34:28; umowa dzierżawy nieruchomości rolnej z 16.06.2003 r. (§ 15 ust. 2 umowy dzierżawy) wraz z aneksami – k. 58-80 akt.

Działki nr (...) dzierżawione przez M. G. są wykorzystywane od 2003 roku jako łąka kośna znajdująca się w średniej kulturze rolnej. M. G. zobowiązał się do ich koszenia zgodnie z planem działalności rolnośrodowiskowej w ramach programu rolno-środowiskowo-klimatycznego.

Dowody: zeznania świadka W. G. złożone na rozprawie 04.01.2022 r. - czas: 00:10:28-00:17:13; zeznania złożone przez pozwanego M. G. na rozprawie 04.01.2022 r. – czas: 00:38:39-00:39:29; decyzja z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. – k. 10v akt; protokół szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania – k. 12-13 akt; pismo klasyfikatora gruntów M. R. z 27.08.2005 r. – k. 82 akt; pismo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z grudnia 2021 roku – k. 173 akt.

W 2005 roku klasyfikator gruntów M. R. stwierdził celowość zmiany klasyfikacji głobznawczej wyżej wskazanych działek na użytki gruntowe. Jednocześnie M. R. wskazał, że faktycznie grunt użytkowany jest jako łąka kośna, przy czym jest ona zmeliorowana, występuje sieć urządzeń otwartych oraz urządzona jest droga z płyt betonowych.

Melioracja działek nr (...) w obrębie B., została przeprowadzona w latach 1982-1984 i polegała na budowie rowów oraz sączków drenarskich, z których wody odprowadzone są do stacji pomp (...). Urządzenia melioracji wchodzą w skład obiektu melioracyjnego (...).

Dowody: pismo klasyfikatora gruntów M. R. z 27.08.2005 r. – k. 82 akt; pismo kierownika (...) oddziału Zarządu (...) w G. z 20.12.2007 r. wraz z załącznikami – k. 83-88 akt;

M. G. nie doprowadził do zmiany klasyfikacji dzierżawionych przez siebie działek w rejestrze gruntów.

Dowód : zeznania złożone przez pozwanego M. G. na rozprawie 04.01.2022 r. – czas: 00:46:36-00:54:37.

M. G. nie uzyskał zgody ani nie informował Krajowego Ośrodka (...) Oddziału Terenowego w S., który w imieniu Skarbu Państwa zawarł z pozwanym umowę dzierżawy, o zmianie przeznaczenia działek położonych w obrębie B. o nr 14 i nr 16 z nieużytków na łąki košne. M. G. nie przekazywał również raportu o wpływie na środowisko zmiany przeznaczenia gruntów.

Dowód: pismo Krajowego Ośrodka (...) Oddziału Terenowego w S. z 17.12.2021 r. – k. 169 akt.

M. G. jest uczestnikiem programu rolno-środowiskowo-klimatycznego, który realizuje na działkach nr (...). Z tego tytułu uzyskuje płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne.

Dowody: pismo Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z grudnia 2021 roku – k. 175 akt; zeznania złożone przez pozwanego M. G. na rozprawie 04.01.2022 r. – czas:00:41:17-00:46:36.

Krajowy Ośrodek (...) ma informacje o uczestnictwie M. G. w programach rolnośrodowiskowych oraz uzyskiwaniu z tego tytułu dopłat, a także o sposobie wykorzystywania działki przez M. G..

Dowody: zeznania świadka W. G. złożone na rozprawie 04.01.2022 r. - czas: 00:28:34-00:34:28, 00:20:51-00:24:05; zeznania złożone przez pozwanego M. G. na rozprawie 04.01.2022 r. – czas:00:46:36-00:54:37.

Na działkach dzierżawionych przez M. G. doszło do szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną. Wartość szkód wyniosła 7.973,28 zł.

Bezsporne.

Szacowanie szkody objęło jedynie obszar wykorzystywany przez M. G. jako łąki košne, nie obejmowało natomiast części działki, która nie jest użytkowana.

Dowody: zeznania świadka W. G. złożone na rozprawie 04.01.2022 r. - czas: 00:28:34-00:34:28; decyzja z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. – k. 10v akt; protokół szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania – k. 12-13 akt

M. G. zwrócił się do Koła (...) w S. z wnioskiem o oszacowanie szkód łowieckich i wypłatę odszkodowania. Koło (...) oszacowało szkody na kwotę 7.973,28 zł, jednak odmówiło wypłaty odszkodowania z uwagi na to, że działki numer (...), znajdujące się w posiadaniu M. G., stanowią nieużytki.

M. G. odwołał się od wyżej wskazanej decyzji do Nadleśniczego Nadleśnictwa G.. Decyzją z 05.05.2021 r., wydaną w sprawie ZG.7330.3.2021, Nadleśniczy Nadleśnictwa G. ustalił odszkodowanie za szkodę łowiecką w kwocie 7.973,28 zł.

Dowody : protokół szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania wraz z załącznikami – k. 12-22 akt; decyzja z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. – k. 10-11 akt.

Koło (...) w S. wpłaciło na rzecz M. G. kwotę 7.973,28 zł, tytułem odszkodowania za szkodę łowiecką, zgodnie z decyzją Nadleśniczego Nadleśnictwa G., wydaną w sprawie ZG.7330.3.2021.

Dowód : potwierdzenie przelewu z 07.07.2021 r. – k. 25 akt.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie w zakresie żadnego z żądań zgłoszonych przez stronę powodową.

Ustalając stan faktyczny sprawy Sąd oparł się na dowodach z zeznań świadka W. G., zeznań złożonych przez pozwanego M. G. oraz na dowodach z dokumentów dołączonych przez strony do pism procesowych złożonych w sprawie. Dokumenty te zgodnie z art. 243(2) k.p.c. stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia w tym przedmiocie.

Bezsporne między stronami było to, że pozwany M. G. jest dzierżawcą nieruchomości składającej się z działek nr (...), położonych w obrębie B., w Gminie G. oraz, że nieruchomość ta wchodzi w skład mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa. Okoliczność ta znajdowała dodatkowo potwierdzenie w dołączonej do odpowiedzi na pozew umowie dzierżawy z 16.06.2003 r. oraz aneksach do tej umowy. Na podstawie wskazanej wyżej umowy Sąd ustalił dodatkowo zasady dzierżawy nieruchomości przez pozwanego, w tym: brak konieczności opłacania czynszu od nieużytków, konieczność przestrzegania przez dzierżawcę prawa, w tym dotyczącego ochrony środowiska oraz zobowiązanie dzierżawcy do informowania wydzierżawiającego o zmianie przeznaczenia działek. Fakt nieopłacania czynszu za dzierżawę nieużytków wynikał dodatkowo z pisma Krajowego Ośrodka (...) z 17.12.2021 r., zeznań świadka W. G. oraz zeznań złożonych przez pozwanego M. G.. Powyższe dowody w zakresie wykazania wyszczególnionych faktów Sąd uznał za wiarygodne, jako spójne i jednoznaczne.

Strony były ponadto zgodne co do tego, że działki dzierżawione przez M. G. znajdują się w obrębie obwodu łowieckiego, którego dzierżawcą jest Koło (...) w S.. Okoliczność ta dodatkowo wynikała z umowy dzierżawy obwodu łowieckiego nr 115 z 28.03.2017 r.

Nie było także sporne między stronami to, że na działkach dzierżawionych przez M. G. doszło do szkody wyrządzonej przez zwierzynę łowną. Wartość szkód wyniosła 7.973,28 zł. Sąd dał wiarę zeznaniom świadka W. G., zgodnie z którymi szacowanie objęło jedynie obszary faktycznie używane jako łąki, nie zaś całą powierzchnię działek zakwalifikowaną jako nieużytki. Zeznania świadka w tym zakresie znajdują potwierdzenie w decyzji z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. oraz protokole szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. Wskazano w nich bowiem, że obszar jedynie obszar na którym zostały uszkodzone plody rolne, nie zaś cały obszar działek. Należy wskazać, że przy szacowaniu szkody, dokonujący oszacowania odnosi się do przewidywanego plonu uzyskiwanego z działki (co również wynika z decyzji z 05.05.2021 r. – pkt 4). Logiczne jest zatem to, że odszkodowanie za szkodę łowiecką nie obejmuje obszaru niewykorzystywanego rolniczo przez posiadacza.

Sąd nie miał wątpliwości co do tego, że działki wydzierżawiane przez M. G. zakwalifikowane są w rejestrze gruntów jako nieużytki. Okoliczność ta wynikała jednoznacznie z wypisu i wyrysów rejestru gruntów, nadto informacja ta została ujęta w decyzji z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. oraz protokole szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r. Sąd nie znalazł podstaw do odmówienia wskazanym dowodom wiarygodności w powyższym zakresie.

W ocenie Sądu nie budzi również wątpliwości to, że działki nr (...) dzierżawione przez M. G. są faktycznie wykorzystywane jako łąka kośna. Okoliczność ta wynika jednoznacznie nie tylko z zeznań świadka W. G. i pozwanego M. G., ale również z dokumentów sporządzonych w następstwie przeprowadzenia oględzin przedmiotowych działek. Chodzi tu przede wszystkim o decyzję z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. oraz sporządzony wcześniej protokół szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r., przeprowadzonego w wyniku wniesienia odwołania. Faktyczne przeznaczenie działki wynika również z pisma sporządzonego przez klasyfikatora gruntów M. R., który sporządził je po przeprowadzeniu oględzin działek, co wprost wynika z treści tego pisma oraz z pisma Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z grudnia 2021 roku, w którym jednoznacznie wskazano, że pozwany spełnia warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznym oraz realizuje programy środowiskowe w związku z wykorzystywaniem działek jako łąkę i koszenia jej zgodnie z planem działalności środowiskowej. Nie bez znaczenia w tym kontekście jest również fakt, iż działki nr (...) są zmeliorowane – jak wynika z pisma z 20.12.2007 r. kierownika (...) Oddziału Zarządu (...) w G.. Celowe nawadnianie terenów dzierżawionych przez pozwanego, zgodnie z zasadami doświadczenia życiowego, wiąże się z ich wykorzystaniem uprawnym. Mając na uwadze powyższe, wskazane dowody należy uznać za w pełni wiarygodne w wyżej wskazanym zakresie. Są one bowiem spójne i jednoznaczne w swojej wymowie, zaś zeznania świadka oraz pozwanego w pełni korelują z dowodami z dokumentów.

Opierając się na dowodach z dokumentów: protokole szacowania ostatecznego z 30.04.2021 r., decyzji z 05.05.2021 r. Nadleśniczego Nadleśnictwa G. oraz potwierdzenia przelewu z 07.07.2021 r. Sąd ustalił przedsądowy przebieg postępowania dotyczącego naprawienia szkody łowieckiej oraz fakt wypłaty przez stronę powodową na rzecz pozwanego kwoty oszacowanej w decyzji Nadleśniczego Nadleśnictwa G.. Sąd nie znalazł podstaw, aby podważyć

wskazane dowody w wyżej przedstawionym zakresie, tym bardziej, że powołanych dowodów z dokumentów strony w tej części nie kwestionowały.

W kontekście pozostałych dowodów pewne wątpliwości może budzić pismo Krajowego Ośrodka (...) Oddziału Terenowego w S. z 17.12.2021 r., w którym wskazano, że pozwany nie informował o zmianie przeznaczenia działki z nieużytków na łąki kośne oraz nie przedstawił raportu o wpływie na środowisko zmiany przeznaczenia gruntów. W ocenie Sądu jednak powyższe nie podważa stanowiska pozwanego, wyrażonego również przez świadka W. G., odnośnie tego, że Krajowy Ośrodek (...) ma informacje o uczestnictwie M. G. w programach rolnośrodowiskowych oraz uzyskiwaniu z tego tytułu dopłat, co z kolei świadczy o wykorzystaniu omawianych działek jako łąki kośne.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że działki nr (...), jak wskazano wyżej, od 2003 roku były użytkowane jako łąki kośne, co więcej, były dostosowane do użytkowania ich w ten sposób za sprawą systemu melioracji. Wyzierzawiający zaś, jak wynika z treści umowy dzierżawy, miał prawo do wchodzenia na wydzierżawianą działkę w celu kontroli jej stanu (§ 12 ust. 1). Jednocześnie dzierżawca zobowiązał się do umożliwienia wydzierżawiającemu przynajmniej raz na trzy lata pobieranie i badania próbek gruntu (§ 13 umowy). Mając powyższe na uwadze, mało prawdopodobnym jest, aby wydzierżawiający od 2003 roku, a zatem od 19 lat nie zauważył, w jaki sposób faktycznie wykorzystywane są działki będące w posiadaniu pozwanego. Należy wskazać, że wydzierżawiający miał, gwarantowany umownie dostęp do działki, zaś na podstawie ustawy z 10.02.2017 r. o Krajowym Ośrodku (...) (Dz.U.2020.481, t.j. z 2020.03.20), w zakresie jego obowiązków leżało kontrolowanie administrowanych obszarów (art. 19 ww. ustawy). Gospodarowanie i administrowanie mieniem przewidywały również ustawy statuujące poprzedniczki Krajowego Ośrodka (...) – Agencje Nieruchomości Rolnej i Agencje Własności Rolnej Skarbu Państwa. Obowiązek kontroli obszarów wchodzących w skład mienia Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, posiadania prawnych środków umożliwiających realizację tych zadań, a także długotrwałość posiadania przedmiotowych działek przez pozwanego, pozwalają na uznanie, że faktyczny sposób wykorzystywania działek był znany wydzierżawiającemu.

Po drugie wskazać należy, że Krajowy Ośrodek (...), który wydzierżawiał działki w imieniu Skarbu Państwa – właściciela nieruchomości, podlega nadzorowi ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która zajmuje się, jak wynika z pisma z grudnia 2021 roku, dopłatami rolnośrodowiskowymi również podlega ministrowi właściwemu do spraw rozwoju wsi. Wyżej wskazane agencje wykonawcze, jakkolwiek będące osobnymi państwowymi osobami prawnymi, są zatem ze sobą powiązane. Mając na uwadze powyższe, nie sposób przyjąć, że przed właścicielem nieruchomości, tj. Skarbem Państwa, albo wydzierżawiającym w jego imieniu nieruchomości - Krajowym Ośrodkiem (...), zatajone zostało, że M. G. korzysta z dopłat w ramach unijnych programów rolnośrodowiskowych. Jako że podstawą uzyskiwania dopłat było wykorzystanie działek zgodnie z deklaracją, tj. jako łąkę i ich koszenie zgodnie z planem rolnośrodowiskowym, nie jest również prawdopodobne, aby wyżej wskazane podmioty nie wiedziały o faktycznym wykorzystaniu nieruchomości.

Z wspomnianego wyżej pisma Krajowego Ośrodka (...) wynika, że pozwany nie informował tego podmiotu o zmianie przeznaczenia działki. Należy wskazać, że pozwany nie zaprzeczał, że procedura formalnej zmiany przeznaczenia działek w rejestrze gruntów nie została przeprowadzona. W związku z tym pozwany nie wystosował do wyżej wskazanego podmiotu informacji o oficjalnej zmianie przeznaczenia działki z nieużytków na łąki kośne. Niemniej nie sprzeciwia się to uznaniu, że faktyczny stan działki nie był ukrywany, zaś pozwany we wnioskach o dopłaty rolnośrodowiskowe wprost wskazywał jakie jest rzeczywiste wykorzystanie działek.

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadka W. G. oraz pozwanego M. G. odnośnie wiedzy wydzierżawiającego o wykorzystaniu działek. Jednocześnie Sąd uznał za wiarygodne pismo Krajowego Ośrodka (...), zgodnie z którym M. G. nie przekazał informacji o zmianie przeznaczenia działki. Informacja taka nie została wystosowana przez pozwanego, jako że procedury formalnej zmiany przeznaczenia działki nie przeprowadzono.

Powyższe rozważania, w ocenie Sądu, nie mają znaczenia dla oceny spełnienia przesłanek do przyznania pozwanemu odszkodowania za szkodę łowiecką. Dotyczą one bowiem wzajemnych zobowiązań stron umowy dzierżawy i wywiązywania się z nich przez dzierżawcę - a zatem wewnętrznych stosunków stron umowy, które są niezależne

od stosunków między stronami niniejszego postępowania. Zdaniem Sądu, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia, istotne dla oceny czy odszkodowanie może być przyznane, ma rzeczywiste wykorzystanie działek do produkcji rolnej. Niemniej powyższe ma znaczenia dla podnoszonego przez stronę powodową zarzutu nadużycia prawa przez M. G., który, jak twierdzi strona powodowa, kwalifikuje dzierżawione przez siebie grunty jako nieużytek albo użytek – w zależności od tego, która z tych kwalifikacji jest bardziej opłacalna w danych okolicznościach. Kwestia ta również będzie poruszana w dalszej części uzasadnienia.

Dochodzone przez stronę powodową roszczenie wywodzi się z treści art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z 13.10.1995 r. Prawo łowieckie, zgodnie z którym dzierżawca lub zarządca obwodu łowieckiego jest obowiązany do wynagradzania szkód wyrządzonych w uprawach i płodach rolnych przez dziki, łosie, jelenie, daniiele i sarny. Strona powodowa złożyła pozew w niniejszej sprawie korzystając z uprawnienia przewidzianego w art. 46e ust. 4 ww. ustawy. Zgodnie z tym przepisem dzierżawca albo zarządca obwodu łowieckiego niezadowolony z decyzji ustalającej wysokość odszkodowania, może, w terminie trzech miesięcy od dnia jej doręczenia, wnieść powództwo do sądu właściwego ze względu na miejsce wystąpienia szkody. Strona powodowa przedstawiła dwa żądania: o ustalenie, że odszkodowanie za szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną na działkach nr (...) w obrębie B., nie przysługują oraz o zasądzenie od pozwanego M. G. na rzecz strony powodowej kwoty 7.973,28 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu, tytułem niesłusznie wypłaconego odszkodowania.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że nieuzasadnione było sformułowane przez stronę powodową żądanie o ustalenie. Nie znajduje ono podstaw zarówno biorąc pod uwagę ogólne przepisy dotyczące tego rodzaju powództw, tj. art. 189 k.p.c., jak i przepisy ustawy – Prawo łowieckie. Zgodnie z art. 189 k.p.c. powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Warunkiem uwzględnienia wniosku o ustalenie jest zatem istnienie interesu prawnego. Interes prawny w kontekście art. 189 k.p.c. należy rozumieć jako obiektywnie występującą potrzebę ochrony sfery prawnej powoda, którego prawa zostały lub mogą zostać zagrożone (wyrok SA w Warszawie z dnia 25 września 2013 r., I ACA 773/13, Lex nr 1392106). Ocena interesu prawnego wymaga wzięcia pod uwagę zindywidualizowanych kryteriów, tj. stanu faktycznego konkretnej sprawy. Co do zasady powództwo o ustalenie nie jest dopuszczalne wówczas, gdy możliwe jest wystąpienie z innym, dalej idącym powództwem np. o świadczenie.

Analiza podstaw faktycznych niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że strona powodowa nie posiada interesu prawnego w wystąpieniu z wnioskiem o ustalenie w wyżej wskazanym rozumieniu. W niniejszej sprawie właściwym, dalej idącym i rozstrzygającym ostatecznie spór między stronami powództwem jest powództwo o zapłatę kwoty odpowiadającej wysokości wypłaconego odszkodowania. Z żądaniem takim strona powodowa zresztą również wystąpiła, przy czym nie było to żądanie alternatywne ani ewentualne, a równorzędne z żądaniem w zakresie ustalenia. Mając na uwadze powyższe nie można było zdaniem Sądu uznać, że strona powodowa miała interes prawny z wystąpieniem z powództwem o ustalenie w trybie art. 189 k.p.c.

Podstaw żądania ustalenia prawa nie ma również w ustawie – Prawo łowieckie. Powództwo wytoczone na podstawie art. 46e ust. 4 ustawy – Prawo łowieckie ma specyficzny charakter, bowiem przed wszczęciem postępowania sądowego toczyło się w takiej sytuacji już administracyjne postępowanie w przedmiocie odszkodowania za szkodę łowiecką. Postępowanie sądowe nie ma jednak za zadanie ingerowania w decyzje które zapadły na tym wcześniejszym, przedsądowym etapie. Sąd nie może zmodyfikować decyzji administracyjnej, takie uprawnienie nie wynika z żadnego przepisu ustawy – Prawo łowieckie. Stanowisko to wyraził również Sąd Apelacyjny w Szczecinie w wyroku z 16.07.2020 r. (sygnatura akt I ACA 701/19, LEX nr 3118836). Jak wskazano w uzasadnieniu ww. orzeczenia brak jakichkolwiek jurydycznych podstaw do wnioskowania, że postępowanie przed sądem powszechnym, zainicjowane powództwem opartym na treści art. 46e ust. 4 Prawa łowieckiego, stanowi kontynuację postępowania administracyjnego, jakim bezsprzecznie jest postępowanie prowadzone przed nadleśniczym, zakończone wydaną przez niego decyzją. Żądanie ustalenia, że odszkodowanie za szkodę łowiecką nie należy się, trzeba rozumieć, jako przeniesienie przed sąd cywilny kwestii weryfikacji decyzji administracyjnej, co za tym idzie kontynuowania postępowania administracyjnego, jak że żądanie pozwu odnosi się wprost do decyzji zapadłej w tym postępowaniu. Orzeczenie zgodnie z tak wyrażoną wolą

strony powodowej należy uznać więc za oczywiście niedopuszczalne. Wynik postępowania sądowego zainicjowanego na podstawie art. 46e ust. 4 ustawy – Prawo łowieckie jest niezależne od decyzji i nie odnosi się do niej.

Podsumowując, już sama konstrukcja żądania powoda dotyczącego ustalenia braku prawa do odszkodowania, odnosząca się bezpośrednio do treści kwestionowanej decyzji przesądza o bezzasadności powództwa w tym zakresie.

Strona powodowa sformułowała również żądanie zasądzenia od pozwanego M. G. kwoty 7.973,28 zł, tj. kwoty, na którą wcześniej ustalono wysokość szkody w decyzji Nadleśniczego Nadleśnictwa G.. Żądanie w tym zakresie należy uznać za co do zasady sformułowane prawidłowo. Ponownie powołując się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 16.07.2020 r. należy bowiem wskazać, że na mocy wskazanej regulacji zobowiązanemu do zapłaty odszkodowania w istocie rzeczy przysługuje roszczenie o zwrot uiszczonego w oparciu o decyzję nadleśniczego odszkodowania (jako świadczenia nienależnego), albowiem zgodnie z treścią art. 46e ust. 3 Prawa łowieckiego ma obowiązek je spełnić w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, zaś obowiązujące przepisy, w tym art. 46e ust. 4 tej ustawy, nie zawierają regulacji umożliwiającej wstrzymanie się z wykonaniem tej decyzji do czasu zakończenia postępowania sądowego. Jednocześnie, jak wskazano w ocenie dowodów, nie ulega wątpliwości, że kwota odszkodowania wynikająca ze wspomnianej decyzji została uiszczona przez stronę powodową na rzecz pozwanego.

Mimo prawidłowego sformułowania żądania o zapłatę, należało je uznać za bezzasadne.

Spór w niniejszej sprawie skupiał się na treści art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo łowieckie i rozumieniu pojęcia „uprawy rolne”. Strona powodowa powoływała się na to, że działki będące w posiadaniu pozwanego są nieużytkami wobec czego zrekompensowanie szkody wyrządzonej w „uprawach rolnych” nie należy się. Strona powodowa wskazywała przy tym na definicję uprawy rolnej wskazaną w uchwale Sądu Najwyższego z 27.11.2007 r. (sygnatura akt III CZP 67/07) oraz na definicję zawartą w art. 2 ust. 1 ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Pozwany zaś powoływał się na faktyczny sposób użytkowania działek, tj. uprawiania ich jako łąki kośne.

Definicji „upraw rolnych”, jak wskazywał Sąd Najwyższy w powoływanym przez stronę powodową orzeczeniu (LEX nr 316085), nie ma w ustawie – Prawo łowieckie. Definicji tej brak również w innych aktach prawnych, w których ustawodawca używa tego pojęcia. Należy uznać, że jeśli wolą ustawodawcy jest konkretne rozumienie jakiegoś pojęcia, to definiuje je w sposób wyraźny, tworząc tzw. słownik ustawowy i wyłączając tym samym posługiwanie się przy jego określaniu definicjami zawartymi w przepisach ogólnych albo znaczeniem przyjętym w potocznym rozumieniu (uchwała Sądu Najwyższego z 14.04.1994 r., III CZP 46/94, LEX nr 4057). W przypadku braku definicji legalnej dane pojęcie należy rozumieć tak, jak rozumie się je w mowie potocznej, tj. pozaustawowej. Do takiego samego wniosku doszedł Sąd Najwyższy we wskazanej wyżej uchwale z 27.11.2007 r. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że uprawą rolną w rozumieniu art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy - Prawo łowieckie są wszelkiego rodzaju uprawy prowadzone na gruncie rolnym, które są efektem działalności człowieka związanej ściśle z produkcyjną funkcją ziemi jako środka produkcji.

Wbrew twierdzeniom strony powodowej, we wskazanej wyżej definicji nie ma odniesienia do klasyfikacji danego gruntu w ewidencji. Należy wskazać, że wpis w ewidencji gruntu ma jedynie charakter techniczno-deklaratoryjny. Sposób prowadzenia ewidencji oraz szczegółowe zasady wymiany danych ewidencyjnych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z 29.05.2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38 poz. 454). Zgodnie z § 46 pkt 1 tego rozporządzenia, dane zawarte w ewidencji podlegają aktualizacji z urzędu lub na wniosek określonych osób, organów i jednostek organizacyjnych. Organy ewidencyjne rejestrują zatem jedynie stany prawne ustalone w innym trybie lub przez inne organy orzekające. Nie mogą one natomiast samodzielnie rozstrzygać kwestii wynikających z rejestru (Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w B. z 2.03.2004 r., sygnatura akt SA/Bk 1158/03, LEX nr 731244; Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego (do 2003.12.31) w W. z 19.01.1998 r., sygnatura akt II SA 1231/97, LEX nr 41277). Fakt nieujawnienia zmiany kwalifikacji w rejestrze gruntów nie przesądza zatem o tym czy dany grunt jest użytkiem czy nieużytkiem. Może natomiast świadczyć o nieaktualności wpisu.

Jak szczegółowo wskazano przy ocenie dowodów, Sąd nie ma wątpliwości, że pozwany M. G., niezależnie od wpisu w rejestrze gruntów, użytkował dzierżawione działki jako łąki kośne. Dodatkowo działki były dostosowane

do wykorzystania ich w tym celu choćby z uwagi na istniejący od lat 80-tych system melioracyjny. Należy zwrócić uwagę na treść art. 46(1) k.c., zgodnie z którym nieruchomościami rolnymi (gruntami rolnymi) są nieruchomości, które są lub mogą być wykorzystywane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, nie wyłączając produkcji ogrodniczej, sadowniczej i rybnej. Omawiane działki, w ocenie mieszczą się we wskazanej definicji, jako że są wykorzystywane w zakresie produkcji rolnej, infrastruktura melioracyjna świadczy zaś o tym, że rolnicze wykorzystanie działek przez pozwanego nie odbiega od ich przeznaczenia. Faktyczne przeznaczenie działek potwierdza także uczestniczenie przez pozwanego w unijnych programach rolno-środowiskowo-klimatycznych, szczegółowiej opisanych przy dokonywaniu oceny dowodów.

Wskazać przy tym trzeba, że w niniejszej sprawie odwołanie się do definicji gruntów rolnych, zawartej w kodeksie cywilnym jest uzasadnione. Strona powodowa wskazywała, że rozstrzygający charakter powinna mieć definicja wskazana w ustawie z 3.02.1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U.2021.1326, t.j. z 2021.07.20) zawarta w art. 2 ust. 1 pkt 1, która odnosi się bezpośrednio do klasyfikacji gruntu jako użytku w rejestrze. W ocenie Sądu odwoływanie się do tej definicji jest bezpodstawne. Ustawa ta, jak wskazano w art. 1, reguluje zasady ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji i poprawiania wartości użytkowej gruntów. Wskazane w art. 2 definicje odnoszą się właściwie do sytuacji podlegających zakresowi regulacji tej ustawy, tj. ochronie przyrody i poprawiania użyteczności gruntów. Definicje te mają charakter specjalny i należy je stosować w zakresie regulacji ustawy, w której je umieszczono. W ocenie Sądu nie ma natomiast podstaw, aby w zakresie spraw dotyczących szkód łowieckich opierać się na takiej szczególnej definicji, skoro w kodeksie cywilnym, zawierającym regulacje bardziej ogólne i uniwersalne, funkcjonuje definicja gruntu rolnego. Odnoszenie się do rozumienia danego pojęcia, które ustawodawca przyjął na gruncie ustawy szczególnej i w jej zakresie regulacji, byłoby zdaniem Sądu niczym nieuzasadnionym zawężaniem zakresu pojęcia, nie znajdującym podstawy w przepisach i nie odzwierciedlającym celu danej regulacji. Oparcie się na definicji kodeksowej w niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, pozwala natomiast na realizację celu odszkodowania za szkody łowieckie, uregulowanego w ustawie – Prawo łowieckie. Celem tym, jak wynika z art. 46e ust. 1 pkt 1 ww. ustawy, jest zrekompensowanie szkód, jakie zwierzyna łowna wyrządziła w uprawach rolnych. Jako że uprawy pozwanego zostały uszkodzone – co, jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, nie budzi wątpliwości – kontrfaktyczne byłoby utrzymywanie, że szkoda ta nie została wyrządzona w uprawach, z tego tylko względu, że kwalifikacja gruntu w rejestrze jest nieaktualna.

Strona powodowa dowodząc zasadności swojego żądania wskazywała również na nadużywanie przez pozwanego prawa, jako że pozwany nie ponosi opłat od przedmiotowych działek, ponieważ są to nieużytki, a jednocześnie uzyskuje dopłaty i odszkodowanie za szkody łowne, kwalifikując posiadane przez siebie działki jako łąki kośne. W pierwszej kolejności należy wskazać że strona powodowa co do zasady nie może powoływać się na nadużycie prawa w trybie art. 5 k.c., jako że zarzut ten jest zawsze środkiem obrony, a nie podstawą do wysuwania żądań pod adresem przeciwnika. Niemniej, nawet uznając, że w niniejszej sprawie z uwagi na jego specyfikę, powoływanie się na ten zarzut przez stronę powodową jest dopuszczalne, w ocenie Sądu nie byłoby podstaw do stwierdzenia, że nadużycie prawa przez pozwanego rzeczywiście nastąpiło. Strona powodowa formułując ten zarzut wskazywała przede wszystkim na nieprzestrzeganie przez pozwanego postanowień umowy dzierżawy i niezgłoszenie zmiany przeznaczenia gruntów. Po pierwsze kwestia realizacji umowy dzierżawy i uczciwego zachowania się w stosunku do siebie stron tej umowy, dotyczy jedynie stron tego stosunku prawnego. Po drugie, jak wykazano szczegółowo w ocenie materiału dowodowego, Krajowy Ośrodek (...) nie był wprowadzany w błąd przez pozwanego co do przeznaczenia dzierżawionych gruntów. Użytkowanie działek jako łąki kośne miało miejsce przez prawie dwadzieścia lat i pozwany takie wykorzystanie działek deklarował we wnioskach o dopłaty i o udział w programach rolnośrodowiskowych. Jednocześnie Krajowy Ośrodek (...) miał możliwość kontroli nieruchomości wchodzących w skład (...). W tej sytuacji nie można stwierdzić, aby Skarb Państwa, czyli właściciel gruntów, nie miał wiedzy o ich faktycznym wykorzystaniu. Jednocześnie, w ocenie Sądu, uzyskanie przez pozwanego odszkodowania za faktycznie powstałe w jego uprawach szkody wyrządzone przez zwierzynę łowną, jawi się jako zgodne z zasadami współżycia społecznego i poczuciem sprawiedliwości.

Nieuzasadnione jest zdaniem Sądu powoływanie się przez stronę powodową na art. 4(1) k.p.c. Nadużycie prawa procesowego, o którym mowa w tym przepisie, dotyczy bowiem nieuczciwego zachowania strony w toku postępowania

sądowego i nadużywania przez niego uprawnień przewidzianych w tym postępowaniu. W ocenie Sądu, w toku niniejszego postępowania nie doszło do dokonania takiego nadużycia przez żadną ze stron. Jednocześnie strona powodowa nie wskazała, jakie konkretne nieuczciwe zachowania w toku procesu podejmował pozwany.

Mając na uwadze powyższe, w tym powołane wyżej przepisy, Sąd w pkt I. wyroku oddalił powództwo o ustalenie i o zapłatę.

W pkt II. wyroku Sąd orzekł o kosztach postępowania, zgodnie z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz art. 98 § 1(1) k.p.c. W niniejszej sprawie powództwo zostało oddalone w całości, a zatem pozwany wygrał sprawę. Koszty poniesione przez pozwanego wyniosły 1.817 zł (1.800 zł wynagrodzenia dla pełnomocnika z wyboru - § 2 pkt 4 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i 17 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa) i taką kwotę tytułem zwrotu kosztów postępowania na rzecz pozwanego od strony powodowej przyznał Sąd. Jednocześnie Sąd zasądził odsetki w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty, zgodnie z art. 98 § 1(1) k.p.c.

W pkt III. wyroku Sąd orzekł o zwrocie kosztów sądowych na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. Na nieuiszczone koszty sądowe złożył się wydatek wypłacony na rzecz Starostwa Powiatowego w G. w kwocie 150 zł (k. 193 akt) za zrealizowanie zlecenia Sądu (k. 158 akt). Strona powodowa, która zażądała przeprowadzenia dowodu, który wygenerował ww. wydatek, nie uiściła mimo wezwania zaliczki na ten cel (k. 109 akt). Jednocześnie Sąd w zarządzeniu o zwrocie pozwu (k. 28 akt) omyłkowo wskazał, że strona powodowa winna uiścić uzupełniającą opłatę sądową od pozwu w kwocie 600 zł, co strona powodowa uczyniła. Tymczasem prawidłowa opłata uzupełniająca powinna wynieść 500 zł (strona powodowa uiściła wcześniej 500 zł, a pełna opłata powinna wynieść 1.000 zł). Z uwagi na powyższe nieuiszczone koszty sądowe wyniosły 50 zł.

asesor sądowy J. O.

(...)

ZARZĄDZENIE

1. (...)

2. (...)

3. (...)

G., (...)

(...) J. O.